сприяє достовірності результатів, зменшуючи вплив групового тиску чи домінування окремих авторитетних учасників;

- Модифікація обробки зібраних даних – зібрані дані (бали) не вираховуються «вручну», а вносяться і опрацьовуються Excel-програмою.

Адаптований інструмент ОТСА пройшов апробацію на базі партнерської організації і був схвалений щодо подальшого впровадження. У період з липня 2025 по січень 2026 було проведено результативну оцінку спроможності 8-ми недержавних організацій, діяльність яких пов'язана із наданням послуг з реабілітації.

Отже, ОТСА як інструмент оцінки спроможності організації не лише зазнав адаптації до українських реалій з урахуванням специфіки діяльності місцевих надавачів послуг, а й успішно пройшов апробацію і був впроваджений на практиці.

Список використаних джерел:

1. Академія громадського активізму. Рекомендації з організаційного розвиту для громадського сектору. (2021).
2. Інтегроване оцінювання технічного та організаційного потенціалу для Проєкту USAID «Інновації для подолання епідемії ВІЛ»: посібник для фасилітаторів.(2022).
3. Гайд з проведення оцінки організаційної й технічної спроможності організації (ОТСА). (2025).
4. Organizational and Technical Capacity Assessment (OTCA) Guide. (2020).

Волошук В.С., студент МП-2
кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
v.voloshchuk@ukma.edu.ua
Наукова керівниця: **Романова Н.Ф.**, кандидат педагогічних наук,
доцентка кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
natalia.romanova@ukma.edu.ua

ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ ПІДТРИМКИ ЛЮДЕЙ СТАРШОГО ВІКУ В ГРОМАДІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Система догляду за людьми старшого віку продовжує залишатися переважно інституційно орієнтованою. Понад 34000 повнолітніх людей перебуває у інтернатних закладах (Стратегія реформування інтернатних, психоневрологічних закладів для дорослих, 2024), тоді як альтернативні моделі підтримки в громаді потребують системного розвитку та державної підтримки (Прашко, Сидоренко, & Бордюкова, 2024). Інтернатні установи часто не забезпечують індивідуального підходу, збереження автономії та соціальних зв'язків (Davydyuk, 2016; Nykolaieva & Maliarchuk, 2024). Водночас демографічне старіння населення

суттєво посилює потребу у розширенні спектру альтернативних моделей догляду (Roncal-Belzuncea et al, 2024). Сучасна концепція «ageing in place» («старіння за місцем проживання») передбачає таку можливість для людей старшого віку, оскільки враховує їхню потребу залишатися у звичному середовищі за умови доступу до різносторонньої підтримки життєдіяльності. У цьому контексті особливої уваги набувають моделі підтримки в громаді, які поєднують житловий компонент із соціальними та медичними послугами. Серед таких моделей виокремлюють Naturally Occurring Retirement Community Supportive Service Programs (NORC-SSP) та Family-Based Assistance Houses (Shu et al., 2025; Parniak et al., 2022; Magdziak, 2024); Chechelski, 2015).

Спільноти людей старшого віку, що сформувалися без спеціального планування (Naturally Occurring Retirement Communities (NORC)) – це житлові комплекси або райони, які не були спеціально спроєктовані для людей старшого віку, але з часом набули високої концентрації (40-50%) проживання осіб 60+ (Shu et al., 2025; Parniak et al., 2022). На їхній базі створюються програми підтримки (NORC-SSP). Ключовими компонентами цих програм є розвиток соціальних зв'язків, забезпечення доступу до ресурсів і послуг, партнерство з медичними та соціальними організаціями, а також залучення внутрішніх ресурсів громади: персоналу, волонтерів, самих мешканців (Parniak et al., 2022). Дослідження впливу NORC-SSP на учасників програми показує, що така залученість сприяє розширенню соціальних контактів, зменшенню ізоляції та зміцненню відчуття підтримки (Shu et al., 2025; Mills et al., 2022). Таким чином, модель орієнтована не лише на надання послуг, а й на посилення соціального капіталу громади.

Іншим перспективним напрямом є розвиток підтриманого проживання сімейного типу. У польському контексті досліджено модель Family-Based Assistance Houses, що передбачає проживання 3-8 осіб з цілодобовою підтримкою в умовах, максимально наближених до сімейних (Magdziak, 2024; Chechelski, 2015). Дослідження підкреслює, що такі будинки мають невеликий архітектурний масштаб, індивідуалізований характер догляду та можуть розглядатися як проміжна форма між самостійним проживанням і перебуванням у стаціонарному закладі (Magdziak, 2024).

Обидві моделі підтримки людей старшого віку ґрунтуються на принципах деінституціоналізації та підтримки «старіння на місці». Водночас огляд літератури свідчить про потребу в подальших дослідженнях, зокрема щодо впливу на здоров'я учасників, сталість фінансування та організаційну спроможність громади (Magdziak, 2024; Chechelski, 2015; Parniak et al., 2022). Для України імплементація зазначених моделей може стати частиною стратегії реформування системи догляду. Потенційними напрямами є розвиток програм підтримки в багатоквартирних будинках із високою часткою мешканців старшого віку за

аналогією до NORC-SSP; створення будинків підтриманого проживання сімейного типу як альтернативи інтернатним закладам.

Отже, міжнародний досвід засвідчує, що модулі підтримки в спільнотах людей старшого віку, які сформувалися без спеціального планування (NORC-SSP), сприяють підвищенню автономії, соціальної включеності та якості життя. Їх адаптація до українського контексту потребує нормативного забезпечення, фінансових механізмів і емпіричних досліджень ефективності, проте має значний потенціал у контексті деінституціоналізації системи догляду.

Список використаних джерел:

1. Прашко, О., Сидоренко, В., & Бордюкова, О. (2024). Підтримане проживання та проживання з підтримкою в Україні з погляду проведення реформи деінституціалізації: Аналітичний звіт. Громадська спілка «Всеукраїнське об'єднання організацій в інтересах осіб з інвалідністю "Ліга сильних"».
2. Стратегія реформування інтернатних, психоневрологічних закладів для дорослих: в Мінсоцполітики відбулися обговорення документу за участі громадського сектору, (2024,12,06). Міністерство соціальної політики сім'ї та єдності України. https://www.msp.gov.ua/press-center/news/stratehiya-reformuvannya-internatnykh-psykhonevrolohichnykh-zakladiv-dlya-doroslykh:-v-minsotspolityky-vidbulysya-obhovorennya-dokumentu-za-uchasti-hromadskoho-sektoru
3. Davydyuk, O. O. (2016). Deinstitutionalization of social service for elderly in ukraine. Demography and Social Economy, (2), 143–155. https://doi.org/10.15407/dse2016.02.143
4. Chechelski, D. (2015). Specyficzny charakter rodzinnego domu pomocy. Zeszyty Pracy Socjalnej, 18(3), 161–172. https://ejournals.eu/czasopismo/zeszyty-pracy-socjalnej/artykul/specyficzny-charakter-rodzinnego-domu-pomocy
5. Magdziak, M. (2024). Family-based assistance houses for the elderly and disabled: Characterization and research potential. Space&FORM, 2024(60), 25–50. https://doi.org/10.21005/pif.2024.60.b-02
6. Mills, C., Parniak, S., Hand, C., McGrath, C., Laliberte Rudman, D., Chislett, C., Giberson, M., White, L., DePaul, V., & Donnelly, C. (2022). The impact of a naturally occurring retirement community supportive services program on older adult participants' social networks: A qualitative study (Preprint). JMIR aging. https://doi.org/10.2196/37617
7. Nykolaieva, V., & Maliarchuk, N. (2024). Deinstitutionalization of social care institutions for elderly people: The Polish experience. Social Pedagogy: Theory and Practice, (1), 42–50. https://doi.org/10.12958/1817-3764-2024-1-42-50
8. Parniak, S., DePaul, V. G., Frymire, C., DePaul, S., & Donnelly, C. (2022). Naturally occurring retirement communities: Scoping review. JMIR aging, 5(2), Стаття e34577. https://doi.org/10.2196/34577
9. Roncal-Belzunce, V., Atares, L., Escalada, G., Minobes-Molina, E., Pamies-Tejedor, S., Carcavilla-González, N., & García-Navarro, J. A. (2024). First steps towards the deinstitutionalization of older adults: A protocol for the implementation of a complex intervention. Revista Española de Geriatría y Gerontología, 59(2), 101453. https://doi.org/10.1016/j.regg.2023.101453
10. Shu, B., Xia, B., E, J., & Chen, Q. (2025). Understanding the service landscape of naturally occurring retirement community supportive service programs (norc-ssps) in new york state. Buildings, 15(13), 2209. https://doi.org/10.3390/buildings15132209

Руденко В.Ю., студентка МП-2
кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
vladyslava.rudenko@ukma.edu.ua